

Sygn. akt IV Ca 462/13

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2013r.

Sąd Okręgowy w Słupsku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSO Mariola Watemborska

Sędziowie SO: Elżbieta Jaroszewicz, Andrzej Jastrzębski (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Barbara Foltyn

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2013 r., w Słupsku

na rozprawie

sprawy z wniosku Zakładu (...) S.A. z siedzibą w W.

z udziałem R. B., J. C. i A. B.

o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku

na skutek apelacji uczestnika R. B. od postanowienia Sądu Rejonowego w Łęborku z dnia 17 lipca 2013 r. sygn. akt I Ns 225/13

postanawia:

oddalić apelację.

Sygn. akt IV Ca 462/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawca Zakład (...) w W. (...) wniósł o zmianę prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po J. B. (zm. dn. 23.04.2006r.) wydanego przez Sąd Rejonowy w Łęborku w dniu 05.11.2012 roku w sprawie I Ns 615/11 (zgodnie z którym spadek po wymienionej zmarłej na podstawie ustawy nabyła w całości wprost jej córka J. C.) poprzez stwierdzenie, że spadek ten - na podstawie ustawy - nabyły po 1/3 części dzieci spadkodawczyni tj. J. C., A. B. oraz R. B.. W uzasadnieniu wniosku wskazano, iż dopiero w dniu 04.03.2013 roku Wnioskodawca powziął wiadomość o rzeczywistym kręgu spadkobierców w wyniku zapytania skierowanego uprzednio do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Uczestnik R. B. wniósł o oddalenie wniosku uzasadniając to tym, iż został on oparty na podstawie, która mogła być powołana przez (...) już w postępowaniu spadkowym w sprawie I Ns 615/11, a ten miał możliwość pozyskania dowodów świadczących o właściwym kręgu spadkobierców. Opisano ponadto, że śmierć spadkodawczyni nastąpiła w roku 2006, zaś wniosek o stwierdzenie nabycia spadku został złożony dopiero w 2011 roku i to z powodu zaniedbań Wnioskodawcy nie wykryto wtedy wszystkich spadkobierców. Dodatkowo podano, że Uczestnik od 1993 roku nie utrzymuje kontaktu ze swoją rodziną i nie otrzymał żadnych aktywów rodzinnych czy spadkowych.

Pozostali uczestnicy A. B. oraz J. C. (reprezentowana przez A. B.) wnieśli o oddalenie wniosku.

Rozpoznający sprawę Sąd Rejonowy w Łęborku ustalił, że J. B.zmarła w dniu 23.04.2006 roku w miejscowości W., gdzie zamieszkiwała do chwili śmierci i nie pozostawiła testamentu. W chwili śmierci była wdową i posiadała troje dzieci, tj. J. C., A. B.oraz R. B.. Żadna z wymienionych osób nie zrzekła się dziedziczenia i nie odrzuciła spadku po J. B.. W trakcie postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po J. B.toczącego się z wniosku (...) w sprawie I Ns 615/11 J. C.nie stawiała się na wezwania Sądu, wobec czego wezwano spadkobierców przez ogłoszenie.

Prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Łęborku z dnia 05.11.2012 roku w sprawie I Ns 615/11 stwierdzono, iż spadek po zmarłej J. B.na podstawie ustawy nabyła w całości wprost jej córka J. C.. W miesiącu marcu 2013 roku (po uprawomocnieniu orzeczenia spadkowego w sprawie I Ns 615/11) (...)pozyskał - za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych RP - informację, iż zmarła J. B.posiadała troje dzieci, tj. J. C., A. B.oraz R. B..

Wobec dokonanych ustaleń, w ocenie sądu I instancji wniosek zasługiwał na uwzględnienie. Sąd odwołał się do bezspornych ustaleń faktycznych i wskazania, że wnioskodawca - jako podstawę dla swych żądań - wskazywał okoliczność w postaci powzięcia w dniu 04.03.2013 roku informacji o rzeczywistym kręgu spadkobierców po ww. zmarłej, co było możliwe dzięki skierowaniu stosownego zapytania do urzędu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Jak dalej wskazał sąd I instancji, zgodnie z treścią art. 679 § 1 kpc dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, z zastosowaniem przepisów niniejszego rozdziału. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość. W świetle przytoczonej wyżej regulacji pierwszą i zasadniczą dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy była kwestia ustalenia, czy Wnioskodawca powoływał się w swojej argumentacji na taką podstawę dla zmiany wcześniejszego rozstrzygnięcia spadkowego, której nie mógł powołać w tamtym postępowaniu. Tylko takie bowiem ustalenie pozwalało uznać lub zakwestionować prawną zasadność Wnioskodawcy do skutecznego domagania się zmiany prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Jak wynikało z zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci dokumentacji informacyjnej MSW, a także z załączonych akt sprawy I Ns 615/11 – pewną, ostateczną i pełną wiedzę o osobach dziedziczących po zmarłej J. B.Wnioskodawca uzyskał faktycznie dopiero w dniu 04.03.2013 roku, a więc już po uprawomocnieniu się orzeczenia w sprawie. Ocenie podlegała więc kwestia uznania (także w świetle twierdzeń i zarzutów uczestnika R. B.), czy okoliczności wykazane ww. dokumentacją mogły być znane i powoływane przez Wnioskodawcę już wcześniej. Analiza przebiegu sprawy I Ns 615/11 pozwalała przyjąć sądowi I instancji, iż dopiero po jej zakończeniu Wnioskodawca opisane okoliczności mógł realnie podnieść, albowiem w pierwotnej sprawie spadkowej brak było jakichkolwiek przesłanek dla wyraźnego zakwestionowania kręgu spadkobierców. Uczestniczka J. C.– pomimo kilkukrotnych wezwań – nie stawiała się na rozprawie, nie złożyła zapewnienia spadkowego, zaś spadkobierców Sąd wzywał przez ogłoszenie, a ponadto sam Wnioskodawca dołożył należytej staranności wskazując zasadnie i z ostrożności tę osobę jako ewentualne źródło wiedzy o innym niż podany we wniosku kręgu spadkobierców – vide: pkt 2 petitum wniosku na k. 2 akt sprawy I Ns 615/11). Przy tym zarówno wymieniona Uczestniczka postępowania jak i pozostali spadkobiercy nie tylko pozostali bierni, ale dodatkowo uczestnik R. B.oświadczył, że celowo nie regulował swoich spraw spadkowych - rzekomo w interesie rodzeństwa, z którym od lat nie utrzymywał kontaktu. Nietrafny był także, w ocenie sądu I instancji, zarzut R. B.odnoszący się do momentu zainicjowania przez wnioskodawcę postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. Pamiętać trzeba, iż to nie (...) należy do kręgu spadkobierców będących rodziną, a interes w uzyskaniu orzeczenia spadkowego wynikał tu jedynie z istniejącej wiarygodności. Wnioskodawca wreszcie – pomimo znacznych możliwości pozyskiwania informacji – nie może być uważany za podmiot „wszechwiedzący”. Nie istnieje bowiem możliwość natychmiastowego, absolutnego i pełnego zweryfikowania wszystkich powiązań rodzinnych pomiędzy dłużnikiem/spadkodawcą a innymi osobami. Niepodobna więc wymagać od jakiegokolwiek podmiotu (np. publicznego) uprzedniego i zawsze wyczerpującego wskazania wszystkich właściwych spadkobierców już we wniosku o stwierdzenie nabycia spadku – wszak wyjaśnieniu właśnie tej kwestii służy samo postępowanie przed sądem.

Mając powyższe na uwadze – w oparciu o znajdujące bezpośrednio zastosowanie w przedmiotowej sprawie regulacje dotyczące stwierdzenia nabycia spadku (art. 931 kc i n. oraz art. 669 kpc i n.) - Sąd orzekł, jak w sentencji postanowienia.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodził się uczestnik postępowania R. B..

W złożonej apelacji domagał się zmiany zaskarżonego orzeczenia i oddalenia wniosku o zmianę prawomocnego postanowienia w sprawie I Ns 615/11, zarzucając zaskarżonemu postanowieniu naruszenie dyspozycji art. 679 kpc, poprzez błędne uznanie, że w przypadku wnioskodawcy zachodziła podstawa do uwzględnienia wniosku o wznowienie prawomocnie zakończonych postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, pomimo tego, że wnioskodawca brał udział w uprzednio toczącym się postępowaniu i miał możliwość posłużenia się w jego toku środkami dowodowymi, które w niniejszej sprawie legły u podstaw zmiany prawomocnego orzeczenia.

Rozpoznając złożoną apelację Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Zgodnie ze zdaniem 2 § 1 art. 679 kpc ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość. W tym zakresie orzecznictwo wypracowało pogląd, że uczestnik postępowania może żądać zmiany postanowienia tylko wówczas, gdy żądanie takie opiera na podstawie, której nie mogła powołać w poprzednim postępowaniu sądowym lub w toku czynności dokonanych przez notariusza, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskała tę możliwość. Ograniczenia te dotyczą każdej z osób bez względu na to, czy była źródłem wiedzy dla organu, przed którym toczyło się poprzednie postępowanie, oraz jej stopień aktywności lub bierności co do zgłaszanych twierdzeń faktycznych lub ocen prawych. Skuteczną podstawę zgłoszonego żądania zmiany zarówno postanowienia, jak i zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia może stanowić tylko nowa podstawa, która nie mogła być powołana w każdym z poprzednio toczących się postępowań, np. późniejsze powzięcie wiadomości o istnieniu testamentu. Artykuł 679 § 1 zdanie 2 kpc wyłącza uprawnienie do zgłoszenia twierdzeń i dowodów na ich poparcie, które były dostępne i mogły być, lecz nie zostały zgłoszone w poprzednim postępowaniu.

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie podkreśla, że, postępowanie przewidziane w tym przepisie nie służy i nie może być wykorzystywane, jako środek do usunięcia skutków bezczynności lub błędów uczestników postępowania spadkowego, czy też skutków ich nieznanomości prawa ani nawet błędów sądu (patrz między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r. III CK 82/03 i z dnia 6 czerwca 2007 r. III CSK 19/07, niepubl.). Odwołując się do charakteru "wznovieniowego" tego postępowania wskazać zatem należy, że wnoszący o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku uczestnik wcześniejszego postępowania obowiązany jest wykazać istnienie przeszkody obiektywnej, uniemożliwiającej mu powołanie w sprawie spadkowej okoliczności uzasadniającej odmienną podstawę lub porządek dziedziczenia.

Odnosząc powyższe do realiów rozpoznawanej sprawy wskazać należy, że Wnioskodawca w swym działaniu nie uchybił wyżej wskazanym przesłankom, które w świetle przywołanego przepisu pozwalałyby na podzielenie zarzutu apelacji iż w poprzednim postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku mógł przedstawić dokumenty wskazujące na pełny krąg spadkobierców po zmarłej J. B., jeśli zważyć, że informację z MSW co do zstępnych spadkodawczyni uzyskał po wydaniu postanowienia przez sąd w sprawie Ns 615/12. Co więcej wnioskodawcy nie można odmówić aktywności w zakresie ustalania kręgu spadkobierców, jeśli zważyć, że informacja MSW opatrzona jest datą 2.11.2012 r. (zaś wpłynęła do (...))dopiero 4.03.2013 r.), co oznacza, że wcześniej, (w toku poprzedniego postępowania) (...)wykazywał aktywność w tym zakresie.

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w sentencji postanowienia, na mocy art. 385 kpc.